

ביאורים לכמה מדברי המסורה (3) – פרשת כי-תבוא.

1. **כו, ח** – "ויוציאנו ה' ממצרים ביד חזקה ובזרוע נטויה ובמִצְרָא (חסר ו') גְדֹלִי". (חסר ו')

רק בעוד מקום אחד בתורה כתוב "ולכל המורא הגדול" (דברים לד, יב) ושם שתי המלים מלאות ו'!

וני"ל, כי בפסוקנו מדובר על מורא מן המכות וענשים קשים שהפליא ה' במצריים, עד שהקב"ה היה צריך להרגיע את ישראל "כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך" (שמות טו, כו) – כלומר, מדובר על יראת העונש, ולכן חסר ו', כי אין זו היראה המעולה.

אבל בפסוק השני שבסוף התורה, מדובר על המורא הגדול של הקולות והלפידים וקול השופר וההר עשן (שמות כ, טו) ושם בקשו ממשה שהוא ידבר אליהם ולא ה', והרגיע אותם ה' שעשה כל המוראות "לבעבור נסות אתכם... ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו" (כ"ז) כלומר, יראת הרוממות (אשר כוחה להתגבר על כל חשש מן סבל גופני) ולכן "מורא גדול" הם מלאות ו'.

כך העיר הנצי"ב (בפירושו על דברים לד, יב כתב לעיין בדבריו על ד/לג) – "כי לא בחינם פעל ועשה גדולות כאלה בשעת מתן תורה שלא נשמע כמוהו... אם לא להשריש בלב ישראל שלא להיות נחת (=מופחד) מפני כל פחד מות ויסורים וכדומה, באשר לא הגיעו כל הפחדים (לרמת) פחד מעמד הר סיני, שיעשו כל כך פעולה עזה על הנפש יותר ממה שנשרש בנפש הישראלי פחד אותו המעמד... בעבור 'נסות אתכם' (=כמו להרים על נס) היינו גבהות הנפש" עכ"ל.

והיינו דברי "חובות הלבבות" (יו"ב) בושני מבוראי" וכן "חיבור התשובה" למאירי, דף 444. וכן דברי "העמק דבר" על שמות (ד/ג)

2. **כח, ב** – "ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגוך (כתיב חסר ו') אבל בקללה (כח, טו) כתוב "והשיגוך" מלא ו'. מפרש "מדרש חסרות ויתרות", שה' עירב כאן אות ו' מן שמו יהו"ה, כדי להציל את בני ישראל. עיין "מנחת שיי" המסביר שה' השכין אות מן שם יהו"ה, כדי לבטא את הרעיון של "עמו אנכי בצרה". כך כתוב בזהר (ב/א.א.) כאשר אות ו' מתגלה, "סטרין בישין אסתתמו ואתפרשן". וע"ע הרוקח, דף רנ"א.

והנצי"ב כתב: "אינה מובנת מליצה, וכי אדם הוא נרדף ובורח מן הברכות עד שאמר והשיגוך? ... אלא הענין דבשעה שאין אדם עוסק בשקידת התורה, מתפעל ומרגיש שמחה בהגיע לו איזה ריוח וברכה בעולם. משא"כ בשעה שעסוק בתורה ודעתו גבוהה אז אינו מתפעל מאיזה ריוח קל... משא"כ אם הגיע לו ריוח גדול, משיגו אפילו בשעה שעוסק בתורה. וזהו מליצת הכתוב 'והשיגוך' עכ"ל שהברכות תהיינה עצומות, וגם האדם השקוע בלימודו בתורה, בכל זאת יחוש וירגיש בואן של הברכות הללו.

וני"ל טעם אחר. בגלל שהוא הישג רוחני בעיקר ואיינו מוחשי בגוף, ולכן חסר ו'.

3. **כח, נח** – "אם לא תשמור לעשות את כל דברי התורה הזאת... ליראה את הַשֵּׁם הנכבד והנורא הזה, את יהו"ה אלהיך"

וצריכים להבין, מה פירוש "השם", חוץ מן הביטוי "יהו"ה אלהיך" הנ"ל? יש בכך לפחות 4 אופני פירוש:

1. צריכים יחס של מורא עת שמבטאים אותיות קודש של שמות הקודש, (כמבואר בתיקוני זהר, מהד' גר"א דף קמא. "יסוד ושרש העבודה", תחילת שער חמישי, שלי"ה, מוסר אחרי עיני חנוכה). וכדי להבין זאת צריכים לימוד ערוך בחכמת האותיות. (עיין "פרדס רמונים" לרמ"ק, שער כז)

2. לא לעשות חילול ה', מה שעם-ה' חוטא למרות ציוויו אלינו, הרי יש נזק לשמו. (רש"י הירש על התורה, שם, ועיי' מהר"ל, על אבות ג' דף קסז, המחלל שם שמים)
3. ענין של השגחה פרטית. – ספר "שושנים" (של הרב שמחה עדלמן, שנת תר"ס) סי' כג, המבאר בכך "מגדל עוז שם ה', בו ירוץ צדיק ונשגב", או "כי שם ה' אקרא" ועוד הרבה. (במיוחד הנאמר בפסחים נו. "ברוך שם כבוד מלכותו" כי "בת-מלך" זו כנסת ישראל, ואוכלת ציקי קדרה שבאו להטעים מאכלגס, מאכל אשר בפני עצמו פחות-ערך הוא. כן, אילו זכו ישראל היו מכירים את ה' מחמת הערך האלוהי והבנת מעלתו. עכשיו שלא זכינו, צריכים להכיר אותו ע"י פעילותו בין הבריות והשגחתו הפרטית. וזהו – "אם) תאמר [היינו אם אותה בת מלך (כנסת ישראל) תבקש שיגישו לה] – יש לה צער!. [שהרי גנאי הוא לה לאכול דבר זה שבא רק לטיבול התבשיל]" (שם בגמרא). ומעין זה כתב "נפש החיים" ג/יא בהגה"ה)
4. מהר"ל כותב ("נתיבות עולם" א/צט, עבודה פי"ז) שְׁפָל 'שם' הוא דבר שכלי לגמרי. כלומר, כאשר מגדירים במלים תוכן של איזה אדם או חפצא, צריכים להשכיל מהו ייחודו, מהו עוצמת ישותו. והרי לכן היה רבי מאיר דורש שמות (יומא פג.) ולכן היתה חכמת אדם הראשון יתרה מחכמת מלאכי השרת (בי"ר י"ז) וכל 'שם' מגדיר את חכמת המהות השכלית, והיא מעל ומעבר לעצם המציאות המוחשית של זה שמדובר בו. מסיים מהר"ל שרק אדם קדוש כמו יעקב היה יכול להשכיל לאשורו ענין "שם" של הקב"ה.

